

Handläggare
Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 08-508 22 064**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2014-09-18

Kartläggning av förskollärarnas arbetsbörda

Svar på skrivelse från (FP), (M) och (C)

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner
tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Maria Mannerholm
stadsdelsdirektör

Yvonne Goldberg
avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningen redogör i detta ärende för olika faktorer som påverkar förskolan och pedagogernas arbetsbörda. Resultat från 2013 års brukar- och medarbetarundersökningar redovisas liksom hur man använder resultaten för att förbättra och utveckla verksamheten. Förskolans medarbetare uppfattar det pedagogiska uppdraget som tydligt. Förskolan har ett allt mer komplext uppdrag att balansera höga ambitioner, krav och önskemål från egna organisationen och omvärlden mot befintliga resurser.

Ärendets beredning

Ärendet har berett inom avdelning förskola och äldreomsorg i egen regi. De fackliga organisationerna informeras vid samverkansgrupp 2 september och på förvaltningsgrupp den 9 september 2014.

Bakgrund

På stadsdelsnämndens sammanträde den 12 juni 2014 lämnade Abit Dundar m.fl.(FP), Lars Svärd m.fl.(M), Hans Tjernström (C) en skrivelse för beredning. Nämnden gav förvaltningen i uppdrag att kartlägga förskollärarnas arbetsbörda och ge förslag på åtgärder för att förstärka förskollärarnas pedagogiska ansvar.

Ärendet

Nätverket för förskoleförändring är ett nätverk av förskolepedagoger i Hägersten-Liljeholmen som arbetar för att förbättra arbetsvillkoren för alla som arbetar i förskolan. De har gjort ett digitalt upprop som vänder sig till politikerna och samlar underskrifter med följande krav:

- Ett återinfört tak kring antalet barn i grupperna: Aldrig mer än 15 barn per grupp!
- En gräns för antal barn per pedagog, sett ur ett heldagsperspektiv: Aldrig fler än 5 barn per pedagog!
- Ett tydliggörande kring exakt vilka arbetsuppgifter som ingår i vårt pedagogiska uppdrag.

Nätverket för förskoleförändring i Hägersten/Liljeholmen beskriver hur de uppfattar att situationen på förskolorna försämrats de senaste åren och vilka konsekvenser det ger.

Förtydligande om statistiska uppgifter

Antal barn

Det har redovisats olika uppgifter om antalet barn per anställd på förskolorna. Stadsdelsförvaltningen använder sig av stadens gemensamma system och beräkningssätt. Barn- och personalantal mäts numera årligen den 15 oktober. Uppgifter lämnas till SCB. Stockholms stad använder den befintliga statistiken.

Barnantalet brukar naturligt öka under våren och då blir det extra svårt att få till garantiplatser i en del områden. Extrabarn kan då tas in under kortare period på de förskolor och i de grupper som bedöms kunna hantera detta. Samtidigt slutar många barn under sommaren för att börja förskoleklass.

Antal personal

I redovisad statistik (SCB och Stockholms stad) inräknas resurspersoner i personalantalet. Det vill säga extra anställd personal för att det finns barn med behov av extra stöd i barngruppen. Detta kan ge missvisande jämförelser mellan förskolornas bemanning. Ett exempel på detta är från två förskolor, som vi kallar för A och B. Båda förskolorna har samma grundbemanning i förhållande till barnantalet, men förskola A har fler resurspersoner anställda. Statistiken blir då olika för förskolorna. Förskola A redovisar 4, 4 barn per årsarbetare medan förskola B har 5, 7 barn per årsarbetare.

Genomsnitt i landet för antal barn per årsarbetare var 5,3 år 2013. Värdet har varit relativt stabilt de senaste 10 åren mellan 5,2 - 5,4 barn per årsarbetare. (Skolverkets redovisade statistik)

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning redovisade för år 2013, 5,1 barn per årsarbetare.

Förvaltningen redovisar

Flera små och stora förändringar har skett i inom förskoleverksamheten under senare år och som påverkat den vardagliga arbetssituationen som helhet.

Förskola för alla barn, under 1990-talet påskyndades utbyggnaden i och med riksdagens principbeslut.

Införande av läroplan för förskolan 1998 (Lpfö 98) som reviderades 2010.

Platsgarantin innebär rätt till plats i stadens förskola från ett års ålder; senast inom tre månader. Detta medför ett ökat tryck på förskolan att ta emot fler barn under perioder så att stadsdelsförvaltningen ska kunna hålla garantin. Platsgarantin påverkar också genom att intagningen av barn sker varje månad till förskolan.

Val av förskola. Föräldrar kan ange fem önskemål om förskola. Om barnets placering vid garantitiden inte motsvarar föräldrarnas önskade val sker ofta byten av förskola. Några förskolor, till exempel de som är placerade i områden där det inte flyttat in så många små barn och därför har lediga platser, riskerar att bli ”genomgångsförskolor”. Andra förskolor påverkas genom flera

inskolningsperioder och barngruppen förnyas ständigt, vilket i sin tur påverkar arbetet och gruppens dynamik.

Föräldralediga har möjlighet att ha äldre syskon på förskolan.

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan (Skollagen 6§).

Stockholms stad erbjuder barn till föräldralediga 30 timmar per vecka. Den senaste regeljusteringen år 2013 gav ökad möjlighet till flexibel närvaro för denna grupp. Föräldrarna har rätt att förlägga tiden från kl. 8-9 till kl. 14-16, fyra till fem dagar i veckan. Detta medför ofta att förskolan behöver sprida sin bemanning till större del av dagen. Vilket i sin tur leder till att det blir allt svårare att få tillräckligt hög bemanning under perioden mellan klockan 9-15, då förskolorna ha sin mest aktiva pedagogiska tid.

Ekonomi

Förskoleverksamhetens ekonomiska förutsättningar har förändrats de senaste åren. Tidigare erhöles ersättning baserat på genomsnittet av vår- och höstavläsningarna för antalet inskrivna barn. En övergång har skett till månadsvis avläsning där det under en övergångsperiod komprimerades för en lägre inskrivning under sommarmånaderna. Fr.o.m. 2013 upphörde övergångslösningen och ersättningen utgick från en strikt månadsavläsning. Detta har inneburit minskad ersättning till förskoleverksamheten. Samtidigt har kostnaderna ökat genom;

- Ökade lokalkostnader då andelen nyproducerade lokaler har ökat väsentligt och fortsätter att öka under överskådlig tid.
- Förskollärlönerna beräknas öka med ca 6 % under 2014.
- Kostnader för resurser till barn med behov av särskilt stöd ökar.
- Ökade kostnader för IT-system, ekologisk mat, sanering för giftfri förskola och arbetsmiljöanpassning av äldre förskolor.

Därutöver har förskolepengen som går direkt ut till förskolorna ökat vilket har minskat utrymmet att finansiera lokalkostnader och övergripande kostnader för förskoleverksamheten.

Teknisk -och samhällsutveckling

Stora inflyttning av barnfamiljer och utbyggnadstakten av förskolor har varit särskilt märkbar i stadsdelen.

- En del nya förskolor har byggts utifrån nya förutsättningar jämfört med äldre förskolor. Nya förskolor har ibland fått kompromissa om den pedagogiska miljön, både inne och ute. Det kan innebära att en del sysslor blir mer tungarbetade.
- Fler små barn i en snabbt växande stadsdel. Små barn behöver mindre barngrupper och mer omsorg än äldre.

Ökad service och 24-timmars samhälle

- Allt fler barn är på förskolan längre del av dagen och större del av året. Detta i sin tur innebär att personalen ska täcka upp fler timmar på dygnet och att tiden då flera pedagoger kan arbeta tillsammans minskar.
- Teknikutvecklingen har möjliggjort enklare och snabbare sätt att kontakta och delge varandra upplysningar men också ökat kravet på informationens innehåll, form och leverans. Kravet på förskolans personal att ge snabba besked, information, skriftliga uppföljningar finns från olika intressenter.

Andra faktorer som påverkar

Personalens rätt till ledighet och deltidarbete, påverkar bemanningen. Det är inte ovanligt att personal är barnledig 25 % av sin tjänst. Det kan då vara svårt att hitta personal som täcker upp och arbetar denna deltid. Särskilt på mindre förskolor. För större förskolor kan det vara lättare att hitta schematekniska lösningar för att bemanna förskolan över hela dagen och vid vikarieanskaffning.

Tydligt pedagogiskt uppdrag

Förskolans medarbetare uttrycker att styrdokumentet, förskolans läroplan (Lpfö 98) och Stockholms stads förskoleprogram, är bra utgångspunkter för förskolans arbete. De uppfattar det pedagogiska uppdraget som tydligt.

Brukarundersökningen

Resultaten är relativt stabila över åren och generellt sett så är brukarna mycket nöjda alternativt nöjda med förskoleverksamheten. Som helhet har nöjdheten ökat inom samtliga frågeområden jämfört med föregående år. Brukarundersökningen har redovisats för nämnden i särskilt ärende augusti 2014.

Medarbetarundersökningen

Några resultat från medarbetarundersökning 2013

AMI (aktivt medskapandeindex) AMI består av tre delindex; motivation, ledarskap och styrning och ingår i en nationell mätning med möjlighet till jämförelser med andra kommuner.

Förskolan i Hägersten-Liljeholmen	81
Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning totalt	80
Stockholm stad totalt	79

En delfråga i AMI är *"Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete"*. Svaranden får gradera sig på en skala 1-5.

Förskolan i Hägersten-Liljeholmen	4,6
Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning totalt	4,5
Stockholm stad totalt	4.4

Nedan redovisas svar på några för ärendet relevanta frågor. Svaranden får gradera sig på en skala 1-10 där 1-4 räknas som låg, 5-7 som medel och 8-10 hög.

Svar på frågan *"Vi har tydliga mål på min arbetsplats"*

Andelen som svarade 8-10 på en 10 gradig skala var;

Förskolan i Hägersten-Liljeholmen	medelvärde 8,1
Hägersten-Liljeholmens SDF	medelvärde 8,0
Stockholm stad totalt	medelvärde 7,8

Svar på frågan *"Jag har en bra arbetssituation"*

Förskolan i Hägersten-Liljeholmen	medelvärde 7,2
Hägersten-Liljeholmen SDF totalt	medelvärde 7,3
Stockholm stad totalt	medelvärde 7,1

Tilläggsfråga i Hägersten- Liljeholmen

"Jag tycker att min arbetsbelastning över året är rimlig"

Förskoleavdelningens medelvärde = 6,2

Hägersten-Liljeholmen SDF = 6,6

Förvaltningens synpunkter och förslag

Ett stöd för medarbetarnas prioriteringar i det vardagliga arbetet är förskolans ledning och organisation. Det är till förskolechefen som medarbetarna i första hand ska vända sig med de vardagliga problemen och frågorna. Medarbetarundersökning för 2014 kommer att genomföras under september och resultaten beräknas vara klara under oktober månad. Varje förskolechef går igenom medarbetarundersökningens resultat årligen med sina medarbetare. Utifrån analys av resultaten föreslås förbättringsåtgärder och en

handlingsplan för genomförande av dessa upprättas. Avdelningschef och områdeschefer för förskolan kommer att analysera resultaten som helhet för avdelningen och utifrån dessa föreslå och vidta åtgärder. Arbetsplatsträffar och samverkansgrupper är viktiga forum för förbättringsarbetet.

Förskolan har ett allt mer komplext uppdrag att balansera höga ambitioner, krav och önskemål från egna organisationen och omvärlden mot befintliga resurser.

De ökande lokalkostnaderna till följd av den omfattande utbyggnaden gör det svårare att få resurserna att räcka och förvaltningen ser gärna att staden ser över systemet för kompensation för höga hyror så att det bättre motsvarar dagens rådande omständigheter.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Bilaga

Skrivelse från (FP), (M) och (C)